

Activiteitenplan

Brabantiaaterrein te Aalst

Stayinc.

NatuurInclusief
Ecologisch advies- en projectbureau

Activiteitenplan

Brabantiaterein te Aalst

Stayinc.

In opdracht van	Tritium Advies B.V. Veldweg 11 5447 BH Rijkevoort
Contactpersoon	Joost Welmers
Telefoon	06 22234476
E-mail	j.welmers@tritium.nl
Datum	30 oktober 2023
Rapportagenummer	NIRP20230196
Hoofdkantoor	NatuurInclusief B.V. Korenbree 23A 7271 LH Borculo 0545 723032 info@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	Amber van der Linden
Telefoon	0545-723032
E-mail	ambervanderlinden@natuurinclusief.nl
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Addy Goudswaard
Paraaf	

NatuurInclusief B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief B.V.; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief B.V., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Leeswijzer	6
2 Gegevens aanvrager	7
2.1 Officiële aanvrager	7
2.2 Gemachtigde aanvrager en contactpersoon	7
3 Onderzoekslocatie	8
3.1 Beschrijving onderzoekslocatie	8
3.2 Geplande ingreep	10
4 Resultaat uitgevoerde onderzoeken	11
4.1 Quicksan	11
Onderzoeksmethode	11
Resultaten	11
4.2 Aanvullende onderzoeken	11
Onderzoeksmethode vleermuizen	11
Resultaten vleermuizen	12
Onderzoeksmethode huismus	12
Resultaten huismus	12
Onderzoeksmethode gierzwaluw	12
Resultaten gierzwaluw	13
Onderzoeksmethode ransuil	13
Resultaten ransuil	13
Onderzoeksmethode bever	13
Resultaten bever	13
Onderzoeksmethode kleine marterachtigen en steenmarter	13
Resultaten kleine marterachtigen en steenmarter	14
Onderzoeksmethode alpenwatersalamander en poelkikker	14
Resultaten alpenwatersalamander en poelkikker	14
Onderzoeksmethode kamsalamander en poelkikker	14
Resultaten kamsalamander en poelkikker	15
Onderzoeksmethode boomkikker	15
Resultaten boomkikker	15
Onderzoeksmethode rugstreeppad en knoflookpad	15
Resultaten rugstreeppad en knoflookpad	15

Onderzoeksmethode teunisbloempijlstaart	15
Resultaten teunisbloempijlstaart.....	15
5 Effectanalyse en maatregelen	16
5.1 Gewone dwergvleermuis	16
Effecten	16
Voorkomen effecten.....	16
Mitigerende of compenserende maatregelen	16
5.2 Steenmarter.....	19
Effecten	19
Voorkomen effecten.....	19
Mitigerende of compenserende maatregelen	19
5.3 Mogelijkheden werken middels gedragscode	20
5.4 Algemene broedvogels.....	20
6 Toetsing ontheffingscriteria	21
6.1 Andere bevredigende oplossingen	21
Locatie en inrichting	21
Werkwijze	22
Planning	22
6.2 Wettelijk belang.....	22
6.3 Waarborg staat van instandhouding	23
Gewone dwergvleermuis.....	23
7 Aanvraag	24
7.1 Soorten van verbodsbepalingen	24
7.2 Ontheffingsperiode.....	24
7.3 Eerder verleende ontheffing voornemen.....	24
Literatuur	25
Bijlage 1 Wetgeving.....	26
Bijlage 2 Machtiging ontheffingsaanvraag	33

Samenvatting

De initiatiefnemer is voornemens het Brabantierrein te Aalst te herontwikkelen. De plannen omvatten de realisatie van vier appartementencomplexen met een totaal van 116 appartementen.

Binnen het projectgebied zijn 2 zomerverblijfplaatsen en 2 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het gebied vervult tevens een essentiële functie voor steenmarter, waarbij verblijfplaatsen niet uitgesloten kunnen worden. Er zullen dus fysiek in totaal vier verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en essentieel leefgebied voor steenmarter aangetast worden. Andere beschermde natuurwaarden zijn gedurende het onderzoek niet aangetroffen.

De geplande werkzaamheden resulteren in het aantasten van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen van steenmarter. Daarom is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij de Provincie Noord-Brabant. Er worden mitigerende en versterkende maatregelen getroffen om de effecten van de aantasting van de verblijfplaatsen en het leefgebied van deze soorten te beperken en ongedaan te maken. Een deskundige op het gebied van deze soorten adviseert hierin.

Tevens is het noodzakelijk dat zorgvuldig handelen wordt gegarandeerd. Een ecologisch werkprotocol wordt daarom aanbevolen zodat alle medewerkers op locatie op de hoogte zijn en weten hoe te handelen.

1 Inleiding

Stayinc. is voornemens het Brabantiaatterrein te Aalst te herontwikkelen. De plannen omvatten de realisatie van vier appartementencomplexen met een totaal van 116 appartementen.

Tritium Advies B.V. heeft op 21 januari 2022 een quickscan uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen, steenmarter, bever, alpenwatersalamander, boomkikker, kamsalamander, knoflookpad, rugstreeppad, en teunisbloempijlstaart niet in het projectgebied konden worden uitgesloten. Ook nesten van huismus, gierzwaluw en ransuil konden niet in het projectgebied worden uitgesloten. (Tritium Advies B.V., 2022 A)

In 2022 heeft Tritium Advies B.V. daarom aanvullend onderzoek uitgevoerd en daaruit kwam naar voren dat dat voorgenomen ingreep geen negatief effect heeft op nestlocaties van ransuil, gierzwaluw en huismus, en/of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen, bever, amfibieën en teunisbloempijlstaart. Vanuit het aanvullend onderzoek is er aangetoond dat er twee zomer en twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn in de bebouwing in het projectgebied, en dat het projectgebied essentieel is voor steenmarter. (Tritium Advies B.V., 2022 B)

Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat door de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten kunnen ontstaan op deze beschermde natuurwaarden. Deze effecten kunnen niet worden voorkomen. Hierdoor worden met betrekking tot deze soorten verbodsbepalingen overtreden van de Wet natuurbescherming waarvoor een ontheffing nodig is. Voor gewone dwergvleermuis en steenmarter wordt dan ook ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd. Dit Activiteitenplan onderbouwt de ontheffingsaanvraag.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven wat de gegevens zijn van de aanvrager en de contactpersoon voor de behandeling van de ontheffingsaanvraag. In hoofdstuk 3 volgt de omschrijving van het voornemen, waar het projectgebied is gelegen en wat de planning is voor uitvoering. In hoofdstuk 4 is een beknopte beschrijving opgenomen van de uitgevoerde onderzoeken en de resultaten hieruit. In hoofdstuk 5 is de effectanalyse opgenomen en is aangegeven op welke wijze overtreding van verbodsbepalingen kunnen worden voorkomen, beperkt of ongedaan kunnen worden gemaakt. Hoofdstuk 6 behandelt de toetsing aan de criteria voor ontheffingsverlening (andere bevredigende alternatieven, geldig wettelijk belang en de waarborging van de staat van instandhouding), waarna in hoofdstuk 7 wordt beschreven voor welke soorten en welke verbodsbepalingen een ontheffing wordt aangevraagd.

2 Gegevens aanvrager

2.1 Officiële aanvrager

De officiële aanvrager van de ontheffingsaanvraag betreft Stayinc. Hieronder zijn de contactgegevens opgenomen van de officiële aanvrager. Gelieve de ontheffing op naam te zetten van onderstaande organisatie:

Naam organisatie:	Stayinc.
KvK nr.:	702705890000
Adres:	Winston Churchilllaan 87
Postcode:	5623 KW
Plaats:	Eindhoven
Website:	https://stayinc.nl/
Contactpersoon:	Hans Huver
Telefoon:	06 28182777
E-mail:	hhuver@wooninc.nl

2.2 Gemachtigde aanvrager en contactpersoon

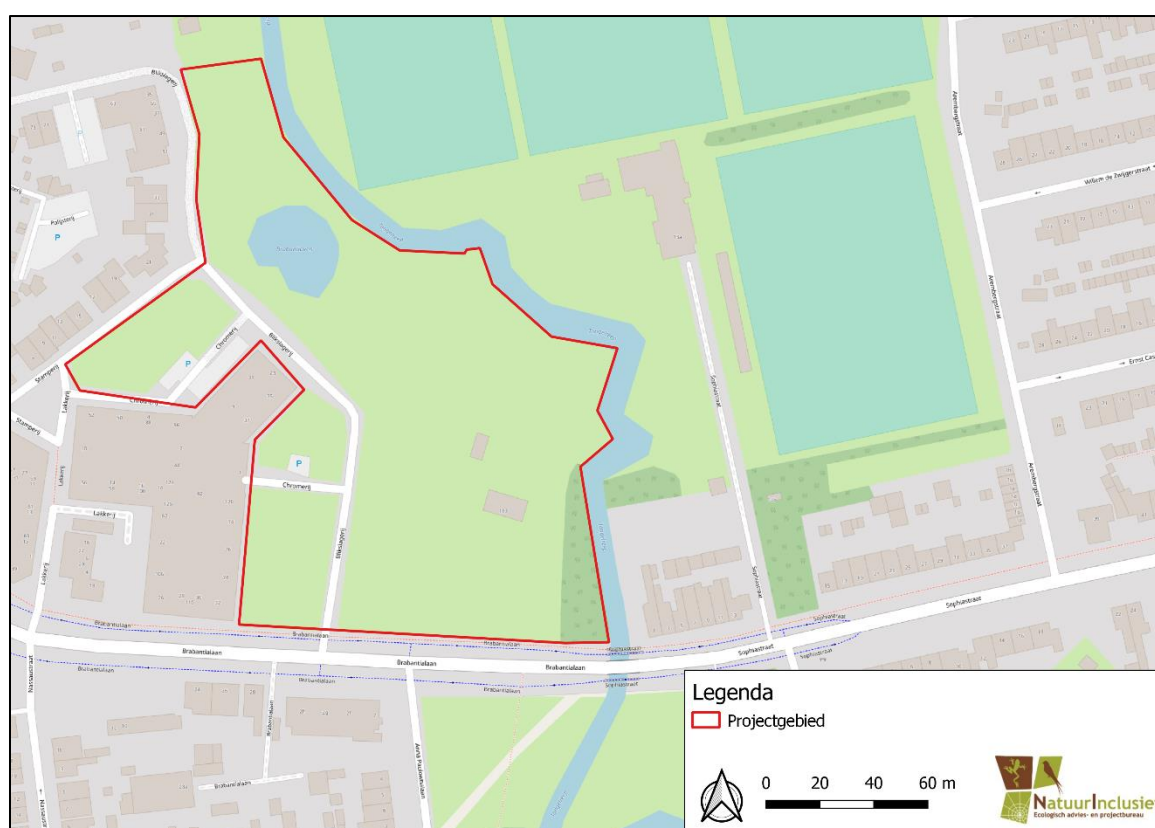
De aanvraag wordt ingediend en begeleid door ecologisch advies- en projectbureau NatuurInclusief B.V. De machtiging voor indiening namens de officiële aanvrager is bijgevoegd in een losse bijlage. Hieronder zijn de contactgegevens opgenomen van NatuurInclusief B.V.:

Bedrijfsnaam:	NatuurInclusief
Adres:	Korenbree 23A 7271 LH Borculo
Website:	www.natuurinclusief.nl
Contactpersoon:	Amber van der Linden
Telefoon:	0545-723032 / 06-15 42 52 07
Email:	ambervanderlinden@natuurinclusief.nl

3 Onderzoekslocatie

3.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het projectgebied is gelegen aan de Tongelreep te Aalst, gemeente Waalre in de provincie Noord-Brabant. Het middelpunt van het projectgebied bevat de coördinaten N 51.39742, E 5.48109. In Figuur 1 is het projectgebied weergegeven, Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 1. Begrenzing van het projectgebied

Het Brabantiaterrein (het projectgebied) ligt in het dorp Aalst, dit valt onder de gemeente Waalre in de provincie Noord-Brabant. Aalst ligt ten zuiden van Eindhoven. Het projectgebied betreft een braakliggend terrein met groenstructuren en woning met schuur en tuin. Momenteel is de woning nog bewoond. De woning bestaat uit twee verdiepingen. De tuin bestaat grotendeels uit gazon en struikachtige beplanting. Aan de randen van de tuin, langs de oever, en rondom de poel staan bomen zoals zwarte els, zomereik en fijnspaar. Ook ligt er in het projectgebied een ruïne van een afgebrande woning. Het projectgebied grenst aan de noordzijde aan een tuin, aan de oostzijde aan de oever van de rivier de Tongelreep, aan de westzijde aan de Blikslagerij, en aan de zuidzijde aan de Brabantiaalaan. Het gebouw beschikt over gemetselde muren, voorzien van een spouw, en een pannendak met overhellende dakpannen. Het omliggende terrein bestaat uit gazon, struweel, enkele bomen en overige beplantingen en bevat in het noorden van het projectgebied een poel. De grond in het gebied is verontreinigd. De directe omgeving van het projectgebied bestaat deels uit de bebouwde kom van Aalst, met huizenblokken, voetbalvelden, verhardingen en openbare groenstroken. Op 0,6 km afstand ten oosten van het projectgebied ligt het Natura2000 gebied Leenderbos, Groote Heide en De Plateaux.

Het plangebied is voor een groot deel begroeid met rode kornoelje en gewone braam, smalle en grote weegbree, paardenbloem, herderstasje en vogelmuur. Er groeien verwilderde tuinplanten zoals grote maagdenpalm, laurierkers en rododendron. De verlichting op het terrein is afkomstig van straatverlichting, vanuit de woning op het terrein en vanuit de woningen buiten het projectgebied. (Tritium Advies B.V., 2022 A)

Figuur 2. Impressie van het projectgebied. (Bron: Tritium Advies B.V.)

3.2 Geplande ingreep

Stayinc. is voornemens het Brabantia-terrein te Aalst te herontwikkelen, figuur 3. De plannen omvatten de realisatie van vier appartementencomplexen met een totaal van 116 appartementen op het oude fabrieksterrein. Om dit te bewerkstelligen wordt bebouwing gesloopt en de poel zal gedempt worden. De bosschage blijft intact, maar de ondergroei wordt verwijderd. Een nieuwe waterberging zal worden gerealiseerd. Bij de herontwikkeling van het gebied zal de grond worden gesaneerd.

Planning:

- Q4 2023: ontwerp bestemmingsplan ter inzage
- Oktober 2023 - half februari 2024: alternatieven verblijfplaatsen realiseren
- Q1/2 2024: vaststellen bestemmingsplan
- Q1 2025: begin werkzaamheden

Figuur 3. Concepttekening van de nieuwe situatie (bron: Tarra architectuur en stedenbouw B.V.)

4 Resultaat uitgevoerde onderzoeken

4.1 Quickscan

Onderzoeksmethode

De quickscan is door Tritium Advies B.V. uitgevoerd in januari 2022 (Tritium Advies B.V., 2022 A). Aan de hand van gepubliceerde datasets en literatuuronderzoek is bepaald welke soorten potentieel voorkomen in de directe omgeving van het plangebied, waarbij is gewerkt met de atlasblokken en kilometerhokken van het gebied (Atlasblok 51-55, kilometerhok 161-378). Van elk van de potentieel aanwezige soorten is de status van bescherming volgens de Wet natuurbescherming nagegaan.

Gedurende het veldbezoek is het projectgebied en de invloedssfeer van het plan beoordeeld op de ecologische potentie. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten soorten en/of soortgroepen, en naar de aanwezigheid van vraat-, loop- en veegsporen, nesten, holen, uitwerpselen, prooiresten en haren. Door een ervaren ecooloog is vervolgens een inschatting gemaakt over het kunnen voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. (Tritium Advies B.V., 2022 A)

Resultaten

Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen, steenmarter, bever, alpenwatersalamander, boomkikker, kamsalamander, knoflookpad, rugstreeppad, en teunisbloempijlstaart niet in het projectgebied konden worden uitgesloten. Ook nesten van huismus, gierzwaluw en ransuil konden niet in het projectgebied worden uitgesloten. Daarnaast konden algemeen voorkomende broedvogels niet worden uitgesloten. Het is dan ook van belang maatregelen te treffen om broedgevallen tijdens het broedseizoen niet te verstoren of nesten te vernielen of weg te nemen. Aanvullend onderzoek naar bovengenoemde soort(groep)en werd als noodzakelijk geacht. (Tritium Advies B.V., 2022 A)

4.2 Aanvullende onderzoeken

De aanvullende onderzoeken zijn volledig uitgevoerd en gerapporteerd ten tijde van het opstellen van dit activiteitenplan. In de oorspronkelijke rapportage zijn de detailgegevens opgenomen die hier niet herhaald worden, maar teruggevonden kunnen worden in de onderzoeksrapportage (Tritium Advies B.V., kenmerk 2202/148/NHE-01, versie 0).

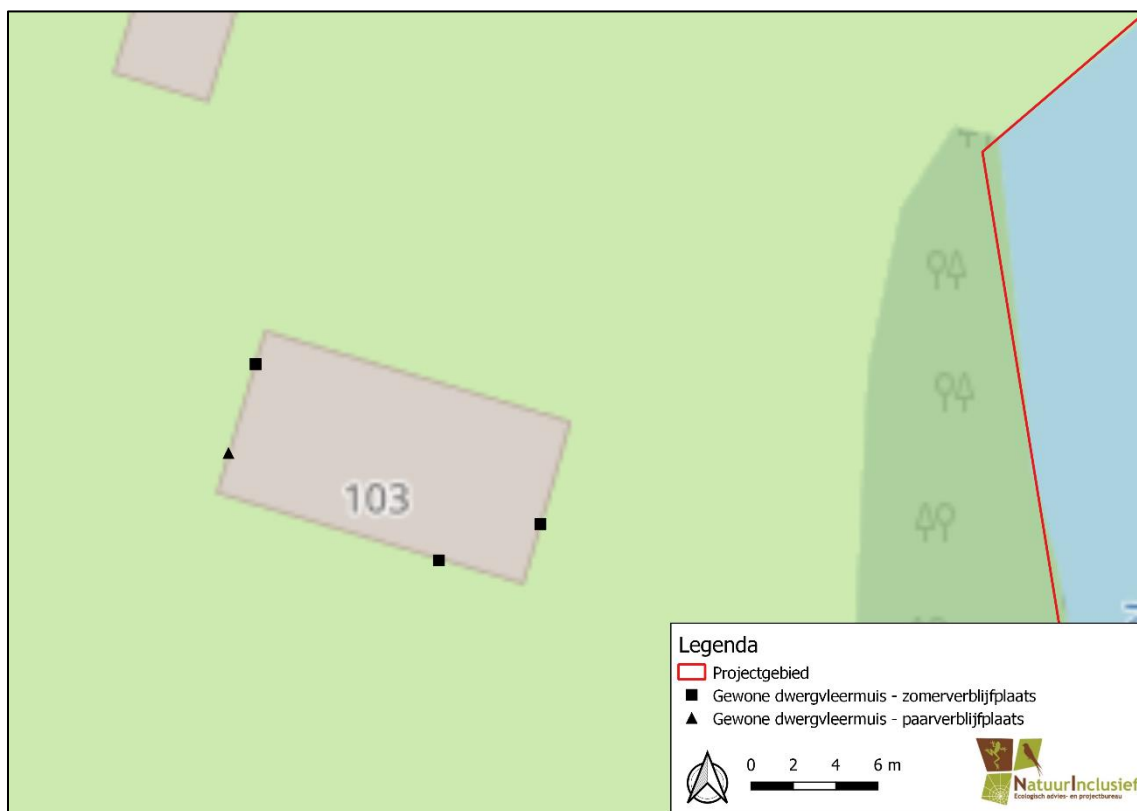
Onderzoeksmethode vleermuizen

De onderzoekerslocaties zijn onderzocht tijdens voor vleermuis gunstige weersomstandigheden. De methodiek van het inventariseren is bepaald aan de hand van de soort specifieke kennisdocumenten van BIJ12 en het Vleermuisprotocol (2021) door Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur.

Gedurende het aanvullend vleermuisonderzoek zijn er vijf veldbezoeken uitgevoerd. Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd in de zomer- en kraamperiode (15 mei - 15 juli), welke zijn uitgevoerd door drie mensen per ronde, en twee veldbezoeken in de paarperiode (15 augustus - 1 oktober), welke zijn uitgevoerd door twee mensen per ronde. Tijdens het zomer- en kraamonderzoek is er gekeken naar in- en uitvliegende dieren. Het onderzoek heeft plaats gevonden tijdens het uit- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en -opkomst. Tijdens het paaronderzoek is er gekeken naar de balts- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tussen 22:00 uur en 02:00 uur. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van batdetectors, batloggers en zaklampen.

Resultaten vleermuizen

Gedurende de veldbezoeken zijn er twee zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijven aangetroffen van gewone dwergvleermuis, zie Figuur 4 voor de locatie. Gedurende de veldbezoeken werd er door gewone dwergvleermuis gevoerageerd. Gezien de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden buiten het projectgebied is het foerageergebied binnen het projectgebied als niet-essentieel te beoordelen. Ook werd er geen duidelijke vaste vliegroute zichtbaar. De geobserveerde vleermuizen gebruikten bij elke onderzoeksrondte niet constant dezelfde vliegroute. Gezien de verscheidenheid aan vliegroutes suggereert dat er in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn en de vliegroutes binnen het projectgebied dan ook niet van essentieel belang zijn.

Figuur 4. Soortenkaart gewone dwergvleermuis.

Onderzoeksmethode huismus

Het huismusonderzoek richtte zich op de gebruiksfunctie van huismus in het gebied. Gedurende het onderzoek werd gekeken of er vaste rust- of verblijfplaatsen en functioneel leefgebied zoals schuil- en vluchtmogelijkheden, water en droge, zanderige plekken in en rond de onderzoekslocatie aanwezig waren.

De onderzoekslocatie is onderzocht tijdens voor huismus gunstige weersomstandigheden conform Kennisdocument Huismus van BIJ12. In totaal zijn er twee veldbezoeken door één persoon uitgevoerd in de ochtend. Het onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de piekactiviteit van huismus.

Resultaten huismus

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen binnen het plangebied of de directe omgeving waargenomen. Het plangebied vervult geen essentiële functie voor huismus.

Onderzoeksmethode gierzwaluw

Het gierzwaluwonderzoek richtte zich op nesttellingen en de observatie en telling van laagvliegende en/of invliegende exemplaren.

De onderzoekslocatie is onderzocht tijdens voor gierzwaluw gunstige weersomstandigheden. In totaal zijn er drie veldbezoeken door één persoon uitgevoerd in de avond conform Kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12. Het onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens het invliegtijdstip van gierzwaluwen, respectievelijk twee uur voor zonsondergang tot zonsondergang. Daarnaast is tevens gekeken naar het gedrag van gierzwaluwen en het aantal laagvliegende dieren.

Resultaten gierzwaluw

Tijdens de avondbezoeken is er gekeken naar invliegende dieren en naar indicaties van verblijfplaatsen zoals ontlasting onder invliegopeningen. Tijdens de inventarisatiebezoeken werden foeragerende gierzwaluwen waargenomen hoog boven het plangebied en de nabije omgeving. Er werden geen laag vliegende exemplaren gespot en geen enkel individu vloog in of uit de aanwezige bebouwing. Het plangebied vervult geen essentiële functie voor gierzwaluw.

Onderzoeksmethode ransuil

Het ransuilonderzoek richtte zich op waarnemingen van ransuilen, nestindicatieve waarnemingen, en sporenonderzoek.

De onderzoekslocatie is onderzocht tijdens voor ransuil gunstige weersomstandigheden. In totaal zijn er drie veldbezoeken uitgevoerd, twee avondrondes en een sporenonderzoek ronde in de ochtend. De avondrondes zijn door drie personen uitgevoerd per ronde, het sporenonderzoek door één persoon. De onderzoeken zijn uitgevoerd conform het ransuil referentiedocument opgesteld door Sovon. De avondrondes hebben plaatsgevonden tijdens de periodes met de meeste roepactiviteit. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een geluidsinstallatie voor het afspelen van de baltsroep en verrekijkers.

Resultaten ransuil

Er zijn geen sporen, nesten en (jonge) individuen van de ransuil waargenomen binnen of nabij het plangebied. Het plangebied vervult geen essentiële functie voor ransuil. Wel is met de cameravallen een beeld van een bosuil vastgelegd en is tijdens het vleermuisonderzoek op 15 juni 2022 een wegvliegende bosuil waargenomen. Dit individu vloog vanuit de bomen ten oosten van de bebouwing richting het noordwesten. Er zijn geen verdere sporen of nesten van bosuil aangetroffen gedurende de onderzoeken. Er wordt daarom verwacht dat bosuil slechts sporadisch het plangebied gebruikt.

Onderzoeksmethode bever

Het beveronderzoek richtte zich op waarnemingen van vraatsporen en het aantonen van burchten, beverdammen, beverkanalen, uittreedplaatsen, wissels en geurplekken.

Er twee inventarisatieronden uitgevoerd, één tussen maart - april welke is uitgevoerd door één persoon, en één aan het begin van de zomer welke is uitgevoerd door twee personen. Ook is er in november nog één ronde uitgevoerd door één persoon. De onderzoeken zijn uitgevoerd conform het Kennisdocument Bever van BIJ12. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van verrekijkers en waadpakken.

Resultaten bever

De bever leeft in en rondom de Tongelreep, grenzend aan het plangebied. Langs de Tongelreep werden op verschillende locaties (verse) knaagsporen en wissels van de bever aangetroffen. Ten zuiden van het plangebied, aan de andere kant van de Brabantiaalaan, langs de Tongelreep zijn geen knaagsporen of wissels gezien. Er is geen burcht in de nabijheid (<100 meter) van het plangebied waargenomen.

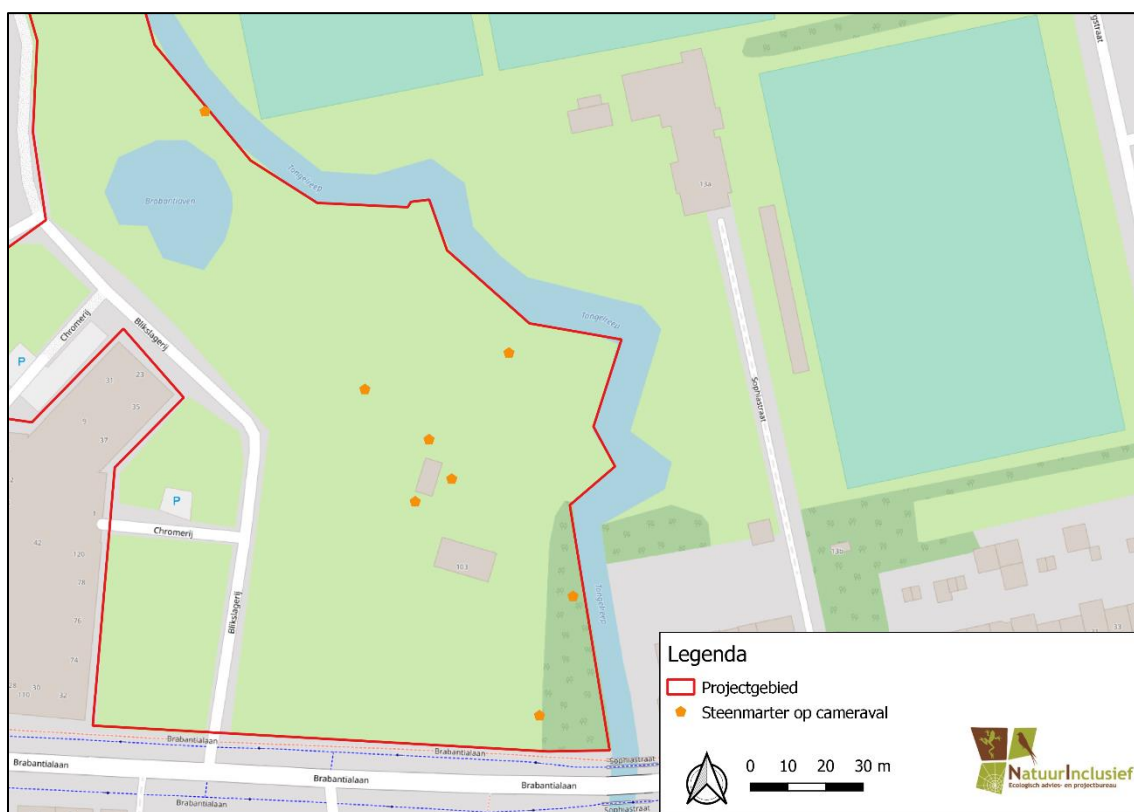
Onderzoeksmethode kleine marterachtigen en steenmarter

Het steenmarteronderzoek richtte zich op de inventarisatie van exemplaren via wildcamera's (steenmarter en bunzing), marterboxen (hermelijn en wezel), sporenbuizen (hermelijn en wezel), en sporenonderzoek (steenmarter).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden gedurende zes maanden in de periode maart tot en met augustus, de meest actieve periode van kleine marterachtigen en steenmarter, conform het document Handreiking Kleine Marters (2017). Het sporenonderzoek is uitgevoerd door één persoon, de overige rondes voor de controle en verplaatsing van onderzoekseenheden zijn uitgevoerd door twee personen.

Resultaten kleine marterachtigen en steenmarter

Tijdens het volledige onderzoek werden geen kleine marterachtigen vastgelegd op camera, noch op de losse wildcamera's, noch via de wildcamera's in de marterboxen. Er zijn geen pootafdrukken aangetroffen van kleine marterachtigen of steenmarter. Wel zijn er sporen van de steenmarter in de vorm van prooiresten en afgebeten veren aangetroffen in de tuin bij de woning en is de steenmarter gedurende iedere periode op meerdere locaties door de cameravallen vastgelegd (Figuur 5).

Figuur 5. Soortenkaart steenmarter.

Onderzoeksmethode alpenwatersalamander en poelkikker

Het alpenwatersalamanderonderzoek heeft bestaan uit twee veldbezoeken in de periode maart-augustus, waarbij er geschept is in het potentiële voortplantingsbiotoop en er materialen zijn omgekeerd. Het onderzoek is door één persoon per ronde uitgevoerd conform het document Soorteninventarisatieprotocollen (2017). Gebruikte materialen bestaan uit schepnetten en cuvetten.

Resultaten alpenwatersalamander en poelkikker

Tijdens de inventarisaties werden geen alpenwatersalamanders of poelkikkers aangetroffen in de poel binnen het plangebied. Het plangebied vervult geen functie voor alpenwatersalamander en poelkikker.

Onderzoeksmethode kamsalamander en poelkikker

Het kamsalamanderonderzoek heeft bestaan uit twee veldbezoeken in de periode mei-juni, waarbij er geschept is in het potentiële voortplantingsbiotoop, en twee veldbezoeken in de periode juni-juli, waarbij er gezocht is

naar individuen en eitjes. De onderzoeken zijn uitgevoerd tussen de schemering en middernacht conform het document Soorteninventarisatieprotocollen (2017). Gebruikte materialen bestaan uit schepnetten, cuvetten, en zaklampen.

Resultaten kamsalamander en poelkikker

Tijdens de inventarisaties werden geen kamsalamanders of poelkikkers aangetroffen in de poel binnen het plangebied. Het plangebied vervult geen functie voor kamsalamander en poelkikker.

Onderzoeksmethode boomkikker

Het boomkikkeronderzoek heeft bestaan uit twee veldbezoeken in de periode mei-juni waarbij er door één persoon geluisterd is naar roepende individuen en één veldbezoek in juni waarbij er door twee personen gezocht is naar individuen. De onderzoeken zijn uitgevoerd tijdens voor boomkikker gunstige weersomstandigheden conform het document Soorteninventarisatieprotocollen (2017). Bij het onderzoek zijn zaklampen gebruikt.

Resultaten boomkikker

Tijdens de inventarisaties werden geen boomkikkers aangetroffen binnen het plangebied. Het plangebied vervult geen essentiële functie voor boomkikker.

Onderzoeksmethode rugstreeppad en knoflookpad

Het onderzoek naar rugstreeppad en knoflookpad heeft bestaan uit twee veldbezoeken in de periode half april-mei waarbij er geluisterd is naar kooractiviteiten en één veldbezoek in juli waarbij er gezocht is naar ei-snoeren, larven en volwassen individuen. Tevens zijn er tijdens het tweede veldbezoek voor kooractiviteiten watermonsters genomen voor eDNA onderzoek.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd tussen zonsondergang en twee uur 's nachts, tijdens voor rugstreeppad en knoflookpad gunstige weersomstandigheden, conform Kennisdocument Rugstreeppad (2017) en Kennisdocument Knoflookpad (2017) van BIJ12. Alle rondes zijn uitgevoerd door één persoon. Gebruikte materialen bestaan uit zaklampen, schepnetten, loepen, cuvetten en bemonsteringssets.

Resultaten rugstreeppad en knoflookpad

Tijdens de inventarisaties zijn er op geen enkel moment rugstreeppadden of knoflookpadden gehoord of waargenomen in de binnen het plangebied. Er zijn ook geen ei-snoeren, larven of juvenielen waargenomen tijdens het zoeken met de zaklamp en het scheppen. Tevens is er geen eDNA van de knoflookpad in de watermonsters van de poel gedetecteerd. Het plangebied vervult geen functie voor rugstreeppad en knoflookpad.

Onderzoeksmethode teunisbloempijlstaart

Het teunisbloempijlstaartonderzoek heeft bestaan uit twee veldbezoeken in de periode juni-september waarbij waardplanten door één persoon per ronde gecontroleerd zijn op de aanwezigheid van rupsen. De onderzoeken zijn uitgevoerd tijdens voor insecten gunstige weersomstandigheden conform het document Soorteninventarisatieprotocollen (2017). Bij het onderzoek zijn zaklampen gebruikt.

Resultaten teunisbloempijlstaart

Tijdens de inventarisaties werden er geen teunisbloempijlstaarten of rupsen daarvan aangetroffen op de aanwezige waardplanten, waaronder de teunisbloem en de kattenstaart, binnen het plangebied. Het plangebied vervult geen essentiële functie voor teunisbloempijlstaart.

5 Effectanalyse en maatregelen

5.1 Gewone dwergvleermuis

Effecten

Gewone dwergvleermuis is beschermd volgens paragraaf 3.2 Wnb. De geplande werkzaamheden resulteren in het vernietigen van twee zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Er zullen dus fysiek in totaal vier verblijfplaatsen aangetast worden.

Voorkomen effecten

Het effect van het aantasten en tijdelijk verstoren van de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis kan niet worden voorkomen door maatregelen. Er is in het plan in het kader van volksgezondheid en openbare veiligheid geen ruimte om de bebouwing niet te slopen. Dit betekent een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 en lid 4 Wnb met betrekking tot gewone dwergvleermuis.

Mitigerende of compenserende maatregelen

Maatregelen ter voorkoming van doden en verwonden (conform zorgvuldig handelen en het Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis, Bij12 2017);

- Werken buiten meest kwetsbare periode; de werkzaamheden worden buiten de meest kwetsbare periode van gewone dwergvleermuis uitgevoerd. In dit geval wordt de bebouwing gebruikt als zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats. De bebouwing zal ongeschikt gemaakt worden tussen 1 april en 15 mei of tussen 15 juli en 15 oktober (tijdens de paarperiode zijn de dieren extra mobiel en flexibel). Tijdens de actieve periode heeft de gewone dwergvleermuis een groot netwerk aan verblijfplaatsen, dit netwerk kan uit wel 16 verblijfplaatsen bestaan. De gewone dwergvleermuis wisselt vaak tussen verblijfplaatsen (Reiter & Zahn, 2005). Hieruit blijkt dat de soort flexibel is in het zoeken van een nieuwe verblijfplaats na het ongeschikt maken. Het ongeschikt maken vindt plaats in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis, maar buiten de kwetsbare winter- en kraamperiode. Deze periode is een indicatie, want door meteorologische omstandigheden kan deze periode korter of langer zijn.
- Ongeschikt maken; het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen zal onder andere gebeuren door middel van exclusion flaps (zie Figuur 6). Hierdoor kunnen de vleermuizen het gebouw zelfstandig verlaten maar is het niet mogelijk om terug naar binnen te vliegen. Op de muur worden om en om exclusion flaps geplaatst voor aanwezige open stootvoegen (minimaal 1 exclusion flap per 3 meter), de overige stootvoegen zullen door middel van rugvulling of houten wigjes dichtgezet worden zodat er geen geschikte vrije toegang meer aanwezig is voor vleermuizen. Overige openingen langs randen worden dichtgezet met niet plakkend en gassend materiaal, zoals rugvulling. Om te garanderen dat het ongeschikt maken juist wordt uitgevoerd worden de werkzaamheden door een deskundige ecoloog begeleid. Ter plaatse zal dan ook door de begeleidende ecoloog worden bepaald wat op welke locatie van de bebouwing de beste manier van ongeschikt maken is.

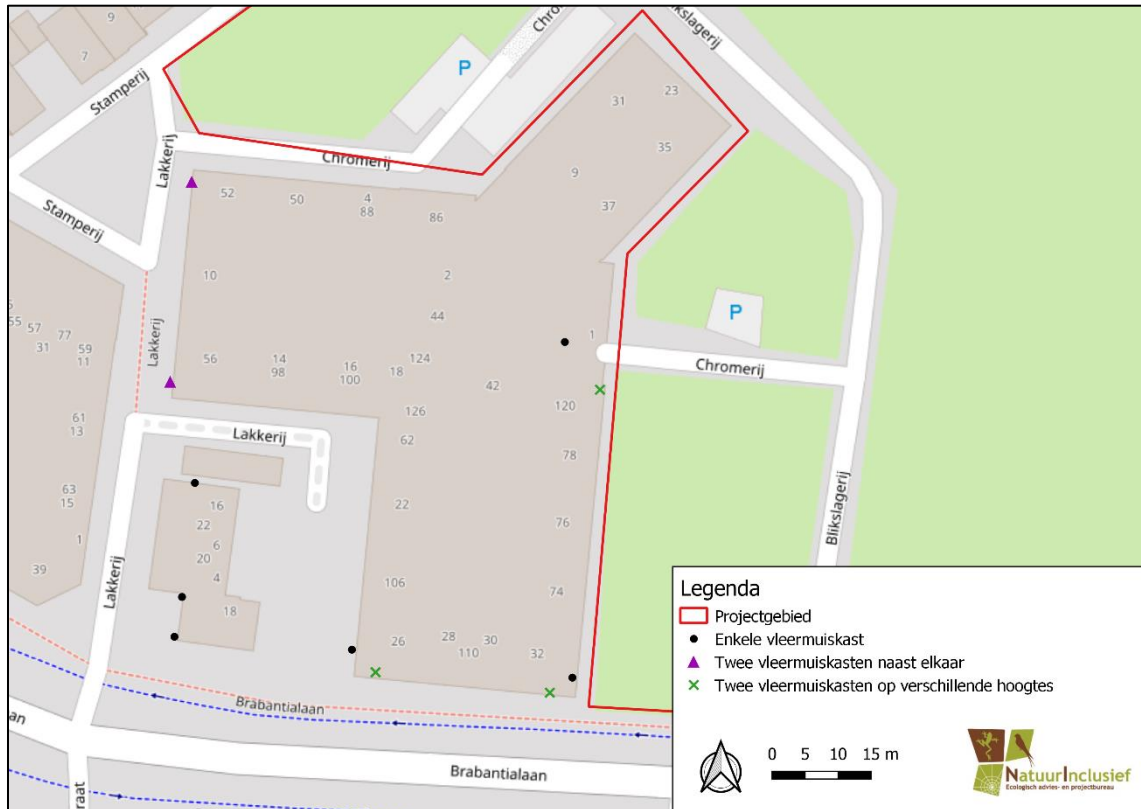
Figuur 6. Voorbeeld van een exclusion flap (Bron: Unitura)

- Controlerende; nadat het gebouw ongeschikt is gemaakt krijgen de vleermuizen drie nachten de kans om op eigen initiatief de desbetreffende verblijfplaats te verlaten. Dit zijn drie nachten waarbij de minimum temperatuur met zonsondergang 10 graden is en maximaal 3 Bft. (minimum zomer- en paarverblijfplaats temperatuur voor de gewone dwergvleermuis zoals beschreven in het Vleermuisprotocol 2021). Na deze drie nachten kunnen we er zeker van zijn dat de aanwezige dieren zijn uitgevlogen. Vervolgens voeren deskundigen op het gebied van vleermuizen een ochtend- of avondronde uit gedurende voor vleermuis gunstige weersomstandigheden. Afhankelijk van de weersomstandigheden wordt door de begeleidende ecoloog bepaald of een avond- of ochtendronde wordt uitgevoerd. Indien alsnog vleermuisverblijfplaatsen aangetroffen worden, dienen aanvullende maatregelen getroffen te worden om de bebouwing verder ongeschikt te maken en opnieuw na drie nachten een ochtend- of avondcontrole uitgevoerd te worden. Indien geen verblijfplaatsen worden aangetroffen kan het gebouw vleermuisvrij verklaard worden en kan gestart worden met de werkzaamheden.
- Inschakelen vleermuisdeskundige; een vleermuisdeskundige wordt ingeschakeld om de best passende methodiek van het ongeschikt maken te bepalen, uit te voeren en te controleren. De vleermuisdeskundige is tevens beschikbaar op oproepbasis.
- Vermijden lichtverstoring; werkzaamheden worden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. In overleg met een deskundige ecoloog het gebied van vleermuizen kan met uitzondering gewerkt worden als het donker is. Wanneer tijdens de schemering of nachtelijke uren gewerkt wordt zal de verlichting alleen op specifieke delen gericht worden en alleen op plekken om de veiligheid te waarborgen. De gehele bouwplaats zal dus niet verlicht worden. Daarnaast zal er op de verlichting kappen geplaatst worden zodat de lichtverstoring minimaal is.
- Opstellen ecologisch werkprotocol; er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle maatregelen worden omschreven. Dit protocol zal op locatie aanwezig zijn. Middels een logboek wordt door de vleermuisdeskundige bijgehouden hoe aan het ecologisch werkprotocol is gehouden.

Maatregelen voor het creëren van verblijfplaatsen;

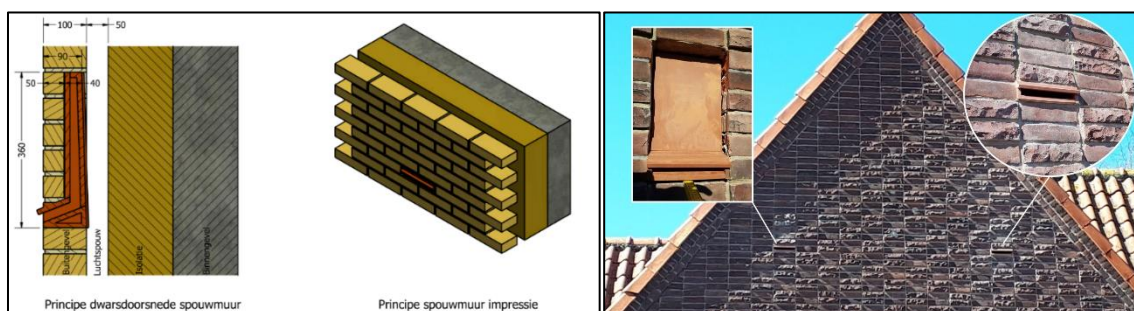
- Tijdelijke verblijfplaatsen; vóór half februari worden 16 vleermuiskasten van het type Evita van Faunus Nature Creations aan de omliggende bebouwing geplaatst, dit is ruim op tijd in verband met de gewenningsperiode. De voorzieningen worden geplaatst op voor vleermuizen geschikte plaatsen op verschillende oriëntaties (maar buiten de invloedssfeer van straatverlichting) en worden onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen geplaatst (zie Figuur 7). Er wordt rekening gehouden met de benodigde afstand tussen de aangetroffen paarterritoria. De voorzieningen zijn bewezen voor gewone dwergvleermuis (Bobeldijk *et al.*, 2019).

- De tijdelijke mitigatie is geplaatst op voor vleermuizen geschikte locaties en wordt onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen geplaatst. De tijdelijke voorzieningen staan 1 heel seizoen gelijktijdig met de permanente verblijfplaatsen in verband met de gewenningsperiode. Voordat de kasten verwijderd worden zal de begeleidende ecooloog controleren of de kasten vrij zijn van vleermuizen.

Figuur 7. De tijdelijke vleermuisvoorzieningen worden geplaatst op voor vleermuizen geschikte locaties.

- Permanente verblijfplaatsen; Er worden ruim voldoende permanente verblijfplaatsen gecreëerd. In de nieuwbouw worden er 15 geschakelde inmetsele kasten (Type Vleermuiskast Tichelaar Keramiek Klein van Faunus Nature Creations, zie Figuur 8) ingemetseld die geschikt zijn als zomer- en paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Tevens wordt er 1 grotere inmetsele kast geplaatst (type Vleermuiskast Tichelaar Keramiek Groot van Faunus Nature Creations), welke uit meerdere lagen bestaat en zo dienst kan doen als kraamverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Er wordt rekening gehouden met de afstand tussen de aangetroffen paarterritoria. De permanente mitigatie wordt geplaatst op voor vleermuizen geschikte locaties en onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

Figuur 8. Tichelaar Keramiek klein

5.2 Steenmarter

Effecten

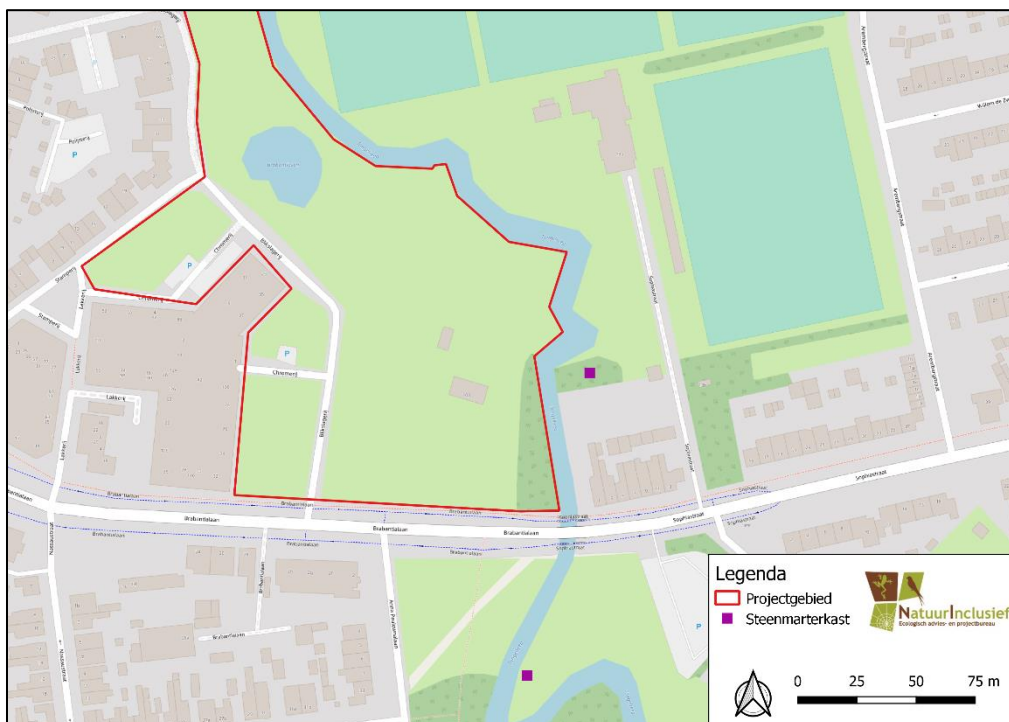
Steenmarter is beschermd volgens paragraaf 3.3 Wnb en heeft volgens het beleid van de provincie Noord-Brabant geen algemene vrijstelling. De geplande werkzaamheden resulteren in het vernietigen van een vaste rust-of verblijfplaats van steenmarter.

Voorkomen effecten

Het effect van het vernietigen van de vaste rust- of verblijfplaats van steenmarter kan niet worden voorkomen door maatregelen. Er is in het plan in het kader van volksgezondheid en openbare veiligheid geen ruimte om de bebouwing niet te slopen. Dit betekent een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1, onder b Wnb met betrekking tot steenmarter.

Mitigerende of compenserende maatregelen

- De werkzaamheden zullen buiten de kwetsbare periode van steenmarter uitgevoerd worden. De kwetsbare periode van steenmarter is de kraamperiode, deze loopt van 15 maart tot 1 september. Deze periode is een indicatie, door meteorologische omstandigheden kan deze periode korter of langer zijn.
- Steenmarter is de laatste jaren in aantallen sterk toegenomen. Het is een soort die zeer flexibel is in het in gebruik nemen van leefgebieden. Er worden twee steenmarterkasten buiten het projectgebied geplaatst ter mitigatie van het verstoren en/of vernietigen van het essentiële leefgebied.

Figuur . Mitigatie steenmarter; plaatsing van twee steenmarterkasten in directe omgeving projectgebied.

- Werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd in één richting en niet naar elkaar toe, zodat aanwezige dieren de mogelijkheid hebben om te vluchten en niet worden ingesloten door werkzaamheden.
- De werkzaamheden vinden plaats onder begeleiding van een deskundig ecooloog. Direct voor de sloopwerkzaamheden zal er een controlerende plaatsvinder op locatie om er zeker van te zijn dat er geen exemplaren van steenmarter in de bebouwing aanwezig zijn en doden en verwonden op deze manier wordt voorkomen.

5.3 Mogelijkheden werken middels gedragscode

De ingreep heeft als gevolg dat vaste rust- en voortplantingsplaatsen van gewone dwergvleermuis en steenmarter worden aangetast. Er is geen door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode van toepassing waar een vrijstelling van uit gaat met betrekking tot de type handelingen en overtredingen.

5.4 Algemene broedvogels

Het is in Nederland verboden in gebruik zijnde nesten, rustplaatsen of eieren van vogels, te beschadigen, te vernielen en te verstoren wanneer deze in gebruik genomen worden. Alle broedende vogels en hun nesten en belangrijke rustplaatsen zijn in Nederland dan ook strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige broedende vogels of belangrijke rustplaatsen. Wanneer broedende vogels of belangrijke rustplaatsen aanwezig zijn, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten de periode dat deze in gebruik zijn. Wanneer broedende of rustende vogels direct grenzend aan het projectgebied aanwezig zijn, zal door een deskundige op het gebied van vogels moeten worden bepaald of de werkzaamheden in de kwetsbare periode kunnen worden uitgevoerd.

6 Toetsing ontheffingscriteria

6.1 Andere bevredigende oplossingen

Wanneer een andere bevredigende oplossing voor handen is voor de realisatie van het voornemen die leidt tot het voorkomen van overtreding of een beperking van het effect op beschermde soorten, dient men te kiezen voor deze oplossing. Onderbouwt moet worden welke andere bevredigende oplossingen zijn overwogen en waarom de voorliggende oplossing de meest bevredigende oplossing is.

Het beoordelen van een “andere bevredigende oplossing” dient te gebeuren op vier onderdelen, namelijk:

- Een andere bevredigendere **locatie**;
- Een andere bevredigendere **inrichting** van de locatie;
- Een andere bevredigendere **werkwijze**;
- Een andere bevredigendere **planning**.

Locatie en inrichting

De gemeente Waalre heeft in de periode 2010 tot 2020 een ambitieuze en aanzienlijke woningbouwtaak van ruim 800 woningen. Om invulling te geven aan deze taak hebben de gemeente Waalre, woningcorporatie Wooninc. uit Eindhoven, woningcorporatie Aert Swaens uit Veldhoven en Ban Bouw uit Nuenen samen een woningbouwplan van circa 230 woningen ontwikkeld op het voormalige Brabantia-terrein (en omgeving) in Aalst, dat is vrijgekomen door het vertrek van Brabantia. De herontwikkeling kent een lange geschiedenis die terug gaat tot 1999. De 1^e fase van het plan, die bestaat uit de bouw van circa 100 betaalbare huurappartementen, waaronder circa 59 Wooninc.Plus appartementen (specifiek voor mensen van 55 jaar en ouder) inclusief ontmoetingsruimte en circa 41 overige appartementen, is al volbracht. Ook fase 2, met 58 grondgebonden woningen en circa 16 appartementen, is volbracht.

Fase 3, welke zal plaatsvinden in het projectgebied genoemd onder hoofdstuk 3.1 van dit document, omvat de bouw van 116 appartementen. Het voormalige bedrijfsterrein van metaalfabriek Brabantia besloeg ongeveer 3,5 ha. verhard oppervlak, waarvan ca. 2,0 ha. bebouwd met fabriekshallen (Chromerijen e.d.) met daarnaast twee woonhuizen met tuinen van de toenmalige eigenaren (Van Elderen). De locatie wordt ten noorden begrensd door bestaande woningen, ten oosten door de Tongelreep, met direct daarachter de sportvelden (van voetbalvereniging DVS), ten zuiden door de Brabantialaan en ten westen door de Eindhovenseweg (Provinciale weg N69). De fabriek is niet meer aanwezig en één van de huizen is in het verleden afgebrand, waardoor enkel de fundering nog resteert. Het andere gebouw wordt onderzocht op asbest, wat vermoedelijk aanwezig is, en is slecht geïsoleerd. De sloop van deze woning zal plaats maken voor duurzamere woningen zonder asbest.

Bij fase 3 zullen twee appartementblokken binnen bestaand stedelijk gebied gerealiseerd worden en twee binnen gebied dat is aangewezen als ‘Verstedelijking afweegbaar’. Gezien de omgeving gaat het om een inbreidingslocatie. Het is niet mogelijk om de gehele woningbehoefte binnenstedelijk te realiseren. Daarom is gekozen voor transformatie van dit voormalige fabrieksterrein naar wonen in het groen. Bij de aanvang van het project omstreeks 2012/2013 is gezocht naar een passende transformatie van het Brabantia-terrein naar woningbouw waarbij tevens een bijdrage wordt geleverd aan natuurontwikkeling in de vorm van meer ruimte voor de Tongelreep, zodat hier beekherstel (o.a. hermeandering) kon plaatsvinden. Zodoende is een evenwichtig plan gepresenteerd met zowel ruimte voor natuurontwikkeling als woningbouwontwikkeling ter plaatse van een te transformeren fabrieksterrein.

Het groen wordt behouden ten behoeve van klimaatadaptatie (minder hittestress, meer ruimte voor infiltratie water) en gezondheid (meer groen om te verblijven, spelen, bewegen en ontmoeten). Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling is in eerdere fases al ruimte gegeven aan de Tongelreep om weer te meanderen. Het woonprogramma wordt geclusterd in enkele woonblokken aan de rand van het plangebied in de overgang naar het beekdal van de Tongelreep. In het stedenbouwkundig ontwerp is rekening gehouden met de kwaliteiten van

het beekdal van de Tongelreep. De bebouwing beperkt zich tot drie woonblokken die zo dicht mogelijk tegen bestaand stedelijk gebied aan gepositioneerd zijn. Zodoende blijft het beekdal zo veel mogelijk gevrijwaard van bebouwing. Tussen de woonblokken wordt het beekdal in de richting van het reeds gerealiseerde deel van Brabantiapark getrokken. Hier is ruimte voor natuurlijk groen en waterberging. Met de herontwikkeling van het gebied wordt tevens de bodem gesaneerd. De herontwikkeling levert zo een grote bijdrage aan kwaliteitsverbetering van het landschap.

Het voornaamste doel van het nieuwbouwproject is het realiseren van woningen in deze tijden van hoge woningnood. Stayinc. richt zich op thema's als leefbaarheid, sociale veiligheid en sociale verbondenheid (waken voor vereenzaming). Dit sluit ook goed aan bij de woonvisie van de gemeente Waalre, waaruit een behoefte blijkt aan extra huurwoningen in het sociale alsmede het middensegment.

Daarbij staat duurzaamheid enorm hoog in het vaandel en wordt het project gerealiseerd met het oog op de toekomst. Voor het project wordt de term duurzaamheid ingezet in de breedste zin van het woord. De ambitie van Waalre op het punt duurzaamheid bij woningbouw is vastgelegd in de Beleidsnotitie Duurzame nieuwbouw 2017-2020. Het beleid richt zich op innovatieve energiezuinige concepten als uitgangspunt. Om de effecten van deze duurzame ingrepen in de gebouwde omgeving zichtbaar te maken wordt de GPR-methode gehanteerd. Kort gezegd wordt in de GPR op vijf aspecten getoetst: energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. Het thema energie staat centraal in het duurzaamheidsbeleid en hiervoor wordt de maximale score geëist. Een laag energiegebruik door isolatie en het gebruik van zonnepanelen moeten deze ambitie mogelijk maken.

Kort samengevat: een project dat zowel sociaal en economisch als op het gebied van duurzaamheid cruciaal is voor Aalst en de gemeente Waalre.

Werkwijze

Door maatregelen te treffen, zoals het werken buiten de kwetsbare periodes van gewone dwergvleermuis en steenmarter, het werken onder begeleiding van een deskundig ecooloog en het uitvoeren van de werkzaamheden richting één kant, wordt het zorgvuldig werken gewaarborgd en wordt het doden en verwonden van exemplaren voorkomen. Daarnaast worden in en rondom het projectgebied mitigerende en versterkende maatregelen toegepast, waardoor de voorgenomen ingreep zo min mogelijk effect heeft op de soorten. Alle werkzaamheden met betrekking tot de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd worden begeleid door een deskundig ecooloog.

Planning

Door rekening te houden met de kwetsbare periode van gewone dwergvleermuis en steenmarter en daarop de werkzaamheden af te stemmen wordt op een zo goed mogelijke manier gewerkt. Door het projectgebied (deels) ongeschikt te maken en direct alternatieven te bieden, zullen aanwezige soorten het werkgebied verlaten en kunnen zij deze alternatieven direct in gebruik nemen. De verblijfplaatsen die als (tijdelijke) mitigatie dienen, zijn voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst waardoor de aanwezige vleermuizen en steenmarters de tijd hebben om te wennen aan deze alternatieve voorzieningen. De tijdelijke verblijfplaatsen worden pas verwijderd nadat de permanente verblijfplaatsen minimaal 1 heel seizoen gelijktijdig met de tijdelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn in verband met de gewenningsperiode. Er wordt op deze manier optimaal rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten.

Door deze manier van werken kan beoordeeld worden dat er geen andere bevredigende oplossing beschikbaar is.

6.2 Wettelijk belang

Voor dit project zal de ontheffingsaanvraag voor alle soorten ingediend worden onder het volgende in de wet genoemd belang: *“in het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk*

gunstige effecten’. Uit paragraaf 6.1 blijkt dat het doel van het project, het realiseren een meerjarige, duurzame stedenbouwkundige herontwikkeling, op alle vlakken voldoet aan dit belang.

6.3 Waarborg staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. Gedurende het hele jaar maken gewone dwergvleermuizen gebruik van bebouwing. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de spleetvormige ruimten als de spouwmuren, achter gevelbetimmering en onder dakpannen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. De verwachting is ook dat de lokale gunstige staat van instandhouding vergelijkbaar is met de landelijke staat van instandhouding.

In het projectgebied zijn geen massawinter- of kraamverblijfplaatsen aangetroffen, enkel paar- en zomerverblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen zijn minder kwetsbaar. Ook heeft gewone dwergvleermuis gewoonlijk meerdere locaties per individu als zomer- en/of paarverblijfplaats, waardoor het verdwijnen van enkele locaties geen grootschalig effect heeft op het individu, de kolonie of de lokale populatie. Omdat er ruim voldoende alternatieven in de directe omgeving worden aangeboden, zowel tijdelijk als permanent, die voldoen aan de eisen die de soort heeft voor een verblijfplaats en bekend is dat de gewone dwergvleermuis succesvol gebruik maakt van dit soort verblijfplaatsen als zomer- en paarverblijfplaats, wordt verwacht dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt. Er blijven te allen tijde ruim voldoende alternatieven voorhanden. Ook worden er groene elementen in het projectgebied gerealiseerd, wat ten gunste is voor de lokale populatie.

Steenmarter

De steenmarter heeft als Rode Lijst-status ‘Thans niet bedreigd’. De exacte aantallen van de steenmarterpopulatie in Nederland zijn onbekend. Bekend is wel dat steenmarter in de laatste jaren sterk is toegenomen. De huidige populatieomvang wordt dan ook als ‘gunstig’ beoordeeld. Het is een soort die zeer flexibel is in het in gebruik nemen van leefgebieden. Zo komen we de soort met verblijfplaatsen tegen in stedelijk gebied, landelijk gebied, maar ook in parken en bossen. Kortom, steenmarter weet zich vrijwel overal te vestigen en te handhaven.

Het verdwijnen van essentieel leefgebied voor steenmarter op het Brabantiaatterrein te Aalst zal niet leiden tot een aantasting van de landelijke staat van instandhouding. De soort komt dermate veel voor in de regio dat het verdwijnen van één functiegebied van steenmarter zelfs niet zal leiden tot aantasting van de lokale gunstige staat van instandhouding. Bovendien is steenmarter erg flexibel met het in gebruik nemen van een nieuwe verblijfplaats en zijn er in de directe omgeving van het plangebied voldoende alternatieven beschikbaar. Ook worden er vóór half februari 2025, buiten de gevoelige periode van steenmarters, twee alternatieve verblijfplaatsen (steenmarterboxen) geplaatst ter mitigatie, en blijft de groenstructuur voor een groot deel intact of wordt met herplanting gecompenseerd. Om bovenstaande redenen is uit te sluiten dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken populatie steenmarter zal verslechteren als gevolg van het project.

7 Aanvraag

7.1 Soorten van verbodsbepalingen

Een ontheffing wordt aangevraagd voor onderstaande soort(en) en verbodsbepaling(en), zie tabel 1:

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort		Aangevraagde verbodsbepalingen	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Artikel Wnb	Omschrijving
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Art. 3.5, lid 2	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren
		Art. 3.5, lid 4	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	Art. 3.10, lid 1a	Het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen
		Art. 3.10, lid 1b	Het is verboden om vaste rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

7.2 Ontheffingsperiode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de realisatiefase van het voorgenomen plan en de periode die benodigd is om de beoogde plannen te realiseren. Dit betreft de periode van 2025 t/m 2030.

7.3 Eerder verleende ontheffing voornemen

Er zijn geen ontheffingen verleend voor het voornemen.

Literatuur

- BIJ12 (2017) Kennisdocument Bever (*Castor fiber*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2017) Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2017) Kennisdocument Gierzwaluw (*Apus apus*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2017) Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2022) Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) - Versie 2.0, juni 2022. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2017) Kennisdocument Kamsalamander (*Triturus cristatus*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- BIJ12 (2017) Kennisdocument Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) - Versie 1.0, juli 2017. (BIJ12, Utrecht, Nederland)
- Bobeldijk, K., Dreves, J., Hilgeman, G., Liefveld, E. (2019). De bezettingsgraad en soortenrijkdom van de T3 vleermuiskasten: Een onderzoek naar de groei in bezetting van de T3 vleermuiskasten, in vergelijking met de nulmeting en traditionele vleermuiskasten. Aeres Hogeschool, Almere.
- Bouwens, S. (2017). Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K et.al. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis Biodiversity Center, Leiden. EIS Kenniscentrum. Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Hoofd, M. (2021). Nader onderzoek vleermuizen, huismus en Gierzwaluw Augustinuslocatie, Gaanderen. Eelerwoude.
- Korsten, E. (2012). Vleermuiskasten. Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongerd, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. KNNV Uitgeverij. Utrecht.
- Ministerie van Economische Zaken. (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.
- NatuurInclusief, (2022). Ecologisch onderzoek ETEF-locatie te Hengelo. Rapportnummer NIRP20220147, Borculo.
- Netwerk Groene Bureaus (2017) Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming Perceelloop - Kadasterkaart Nederland. (Geoloep, Noord-Brabant, Nederland)
- "Strategie ontwikkeling woningbouw Waalre-Noord" (17 september 2019) Raadsvergadering. Document geraadpleegd op 19 september 2023 van <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=Waalre&id=cf9da534-6712-475f-8937-a40922838ed5>
- Tritium Advies A (2022) Quickscan flora en fauna - Brabantiaterein te Waalre. Documentkenmerk: 2201/070/JOW-01, versie 0 d.d. 3 februari 2022.
- Tritium Advies B (2022) Aanvullend ecologisch onderzoek - beschermde soorten Brabantiaterein te Waalre. Documentkenmerk: 2202/148/NHE-01, versie 0 d.d. 16 november 2022.
- Westra, S.A & Kuiters, R.S.M. (2018). Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen. Versie 1 maart 2018.

Bijlage 1 Wetgeving

Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt grotendeels bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen Natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke habitattypen en fauna in het aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud/uitbreiding van de omvang van het habitatype of leefgebied en behoud/verbetering van de kwaliteit van het habitatype of het leefgebied. Bij vogels is vaak ook een doelaantal opgenomen voor het aantal broedparen of aantal vogels (bij overwinterende soorten). Dit aantal zegt ook vooral iets over de benodigde draagkracht van het Natura 2000-gebied. Bij soorten is vaak ook een doelstelling voor de populatie opgenomen, in termen van behoud of uitbreiding. In het Natura 2000-beheerplan worden de instandhoudingsdoelen in ruimte en tijd uitgewerkt.

Zodra een gebied is aangewezen, dient voor alle projecten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen (een significant negatief effect) een vergunning te worden aangevraagd. Dit geldt niet alleen voor ingrepen binnen deze beschermde gebieden, maar ook voor ingrepen daarbuiten als deze een (negatief) effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Een vergunning moet worden aangevraagd bij de provincie of het Rijk (RVO). Bij een omgevingsvergunning kan de aanvraag worden aangehaakt voor beschermde gebieden, dan is de gemeente veelal het bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

Er zijn in de basis van de Wet natuurbescherming 3 soortenbeschermingsregimes van toepassing:

- vogelsoorten van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 Wnb),
- strikt beschermde soorten conform de Habitatrichtlijn bijlage IV, Conventie van Bern bijlage I en II en de Conventie van Bonn bijlage I (paragraaf 3.2 Wnb), en
- de andere beschermde soorten, genoemd in bijlage A en B van de wet (paragraaf 3.3 Wnb).

De beschermingsregimes en bijbehorende verbodsbepalingen zijn hieronder nader toegelicht.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;

- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen hebben in de regel alleen betrekking op nesten en rustplaatsen die in gebruik zijn. Onder de bescherming van deze plaatsen worden ook de essentiële onderdelen van het leefgebied verstaan die nodig zijn om het nest of rustplaats ecologisch gezien te laten functioneren. De verbodsbepalingen gelden niet buiten het broedseizoen als de nesten en rustplaatsen niet meer in gebruik zijn. Voor enkele soorten die ieder jaar terug keren naar hetzelfde nest of van het nest afhankelijk zijn geldt dat deze jaarrond beschermd zijn.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de verboden handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale verordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een ontheffing nodig om verbodsbepalingen te mogen overtreden. Een ontheffing kan bij de provincie of het Rijk worden aangevraagd, afhankelijk van het gezag dat bevoegd is voor ontheffingverlening voor de handeling (het Rijk alleen voor ‘interprovinciale handelingen’, zoals handelingen door Rijkswaterstaat, Defensie of handelingen aan hoofd(spoor)wegen). Een ontheffing kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 3.3, lid 4 Wnb):

- a. er geen andere bevredigende oplossing is;
- b. er een geldig belang is:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. en als de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Soorten die staan in de Habitatrichtlijn bijlage IV, het Verdrag van Bern bijlage I en II en bijlage I van het Verdrag van Bonn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Belangrijke noot is dat onder de bescherming van voortplantings- en rustplaatsen ook de essentiële onderdelen van het leefgebied worden verstaan die nodig zijn om deze ecologisch gezien te laten functioneren.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de verboden handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale verordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een ontheffing nodig om verbodsbepalingen te mogen overtreden. Een ontheffing kan bij de provincie of het Rijk worden aangevraagd, afhankelijk van het gezag dat bevoegd is voor ontheffingverlening voor de handeling (het Rijk alleen voor 'interprovinciale handelingen', zoals handelingen door Rijkswaterstaat, Defensie of handelingen aan hoofd(spoor)wegen). Een ontheffing kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 3.8, lid 5 Wnb):

- a. er geen andere bevredigende oplossing is;
- b. er een geldig belang is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere beschermde soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1, onderdeel a: in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.10 lid 1, onderdeel b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.10 lid 1c: vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor deze soorten gelden in principe dezelfde vrijstellings- en ontheffingscriteria als bij het beschermingsregime Habitatrichtlijn, maar zijn er een groot aantal aanvullende wettelijke belangen opgenomen om vrijstelling of ontheffing te kunnen verlenen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor andere beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden. Wel blijft de zorgplicht geldig. De vrijstelling verschilt per provincie en geldt in het algemeen voornamelijk voor ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik.

De totale [Lijst beschermde soorten Wnb](#) is te vinden op de website van NatuurInclusief B.V.¹

¹ <https://www.natuurinclusief.nl/kennisloket/>

In hele specifieke gevallen zijn bepaalde handelingen bij wet uitgezonderd van de verbodsbepalingen die hiervoor zijn genoemd. Deze gevallen zijn niet in dit beknopte overzicht opgenomen, voor zover niet relevant voor deze toetsing.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken van nadelige effecten (= geen effect op de gunstige staat van instandhouding) zijn hierbij sleutelwoorden.

Houtopstanden

Het hoofdstuk Houtopstanden in de Wet natuurbescherming is de implementatie van de oude Boswet in de wet. De Boswet had tot doel om bossen te beschermen. Hoewel de Wnb nog steeds als doel heeft om bossen en houtopstanden te beschermen, zijn er meer mogelijkheden om vrijstelling of ontheffing te krijgen van de herplantplicht.

De handhaving ligt in principe bij de provincies en in sommige gevallen (bijv. handelingen van Rijkswaterstaat, Defensie) bij het Ministerie van LNV, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Uitgangspunt is dat wat bos is in principe bos moet blijven. Er mag dus geen netto oppervlakte bos verdwijnen. De bescherming van houtopstanden heeft betrekking op alle beplantingen van bomen groter dan 10 are, en op rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Dit geldt voor beplantingen buiten de bebouwde kom houtopstanden (zie daarvoor het bestemmingsplan van de betreffende gemeente). Deze wijkt vaak af van de bebouwde kom verkeerswet (!), hoewel er steeds meer gemeenten deze komgrenzen samentrekken.

Uitzonderingen van beplantingen die niet onder de boswet vallen (art. 4.1 Wnb) zijn;

- houtopstanden binnen de bebouwde kom houtopstanden (dan geldt alleen de APV);
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen, en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa (indien ten minste eens per tien jaar worden geoogst, bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare en zijn aangelegd na 1 januari 2013).

Ook het dunnen en afzetten van hakhout en grienden is toegestaan.

Meldingsplicht

Wanneer een houtopstand gekapt wordt, of er andere maatregelen genomen worden die (eventueel indirect) tot het verminderen van het oppervlakte bos leiden, geldt een meldingsplicht. De provincie kan aan de hand van een kapmelding ervoor kiezen om een kapverbod op te leggen, voor ten hoogste vijf jaar, ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Indien wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode, geldt er geen meldingsplicht of verplichting om binnen 3 jaar te herplanten (art. 4.4, lid 1, onderdeel d en art. 4.4, lid 2). Een gedragscode wordt goedgekeurd, als daarin een werkwijze is opgenomen die waarborgt dat:

- er geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuur- of landschapswaarden;

- de te vellen houtopstanden geen deel uitmaken van een boskern;
- herbeplanting op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvindt;
- de grond waarop herbeplanting plaatsvindt ten minste dezelfde kwaliteit heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond;
- de grond waarop de herbeplanting plaatsvindt ten minste een gelijke oppervlakte heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond.

Een voorbeeld van een dergelijke gedragscode is de Gedragscode houtopstanden en hakhoutbeheer van TenneT.

Herplantplicht

Daarnaast geldt voor boskap een herplantplicht. Aan de herplantplicht moet zijn voldaan binnen drie jaar na kap. Geldt er een herplantplicht, maar kan deze niet worden uitgevoerd op het oorspronkelijke perceel, dan kan er compensatie plaatsvinden door de herplant te realiseren op een ander perceel. De voorwaarden om van deze mogelijkheid gebruik te mogen maken (bijvoorbeeld overcompensatie) verschillen per provincie. Zo heeft provincie Utrecht een compensatiebank opgezet om op gewenste plekken te kunnen herplanten en een initiatiefnemer niet zelf op zoek hoeft naar een perceel voor compensatie.

Vrijstellingen of ontheffingsmogelijkheden

De herplantplicht van bos geldt niet voor:

- maatregelen ten behoeve van natuurontwikkelingen (in het kader van het halen van instandhoudingsdoelstellingen N2000 en opgelegde mitigatie of compensatie in het kader van vergunningen of ontheffingen)
- creëren of onderhouden van brandgangen
- houtkap voor biomassaplantages (art. 4.4, lid 1, onderdeel a t/m c Wnb).

Ook kunnen provincies vrijstellingsregels of nadere regels voor een ontheffing opstellen voor de herplantplicht. Daarnaast zijn er in de meeste provincies wel meer vrijstellingsmogelijkheden voor natuurontwikkeling, waaronder voor de ontwikkeling van gewenste natuurbeheertypen of als houtopstanden verloren gaan door vernatting door natuurlijke processen of anti-verdrogingsmaatregelen.

Natuurnetwerk Nederland

Naast de bescherming van gebieden door de Wet natuurbescherming, is er tevens sprake van een beleidsmatige bescherming van bepaalde natuurgebieden waar rekening mee moet worden gehouden bij ruimtelijke ingrepen. Dit betreft de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Begrenzing

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; tot voor kort: Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP). De benaming NNN komt voort uit het Natuurpact van 18 september 2013. Daarin zijn tussen het Rijk en de provincies nieuwe afspraken gemaakt, waaronder over de herijking van de EHS en de nieuwe benaming NNN.² Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur (plant en dier) in feite voorrang heeft. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren door isolatie van gebieden uitsterven en dat de Nederlandse biodiversiteit afneemt. Het NNN is samengesteld uit:

- Natura 2000-gebieden, bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en (robuuste) verbindingen.
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden).
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

² Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>

Het is lang de bedoeling geweest dat het NNN in 2018 helemaal gerealiseerd zou zijn, maar inmiddels is duidelijk dat dit niet haalbaar is. Het kabinet Rutte-Asscher heeft in het onderhandelingsakkoord van 20 september 2011 aangegeven dat de provincies het NNN in 2021 afronden. Het ambitieniveau is bovendien verminderd, zo worden vermoedelijk de robuuste verbindingen niet gerealiseerd. Los van de daadwerkelijke realisatie is de bescherming van de aangewezen zones in principe wel al van kracht, ook indien die zones nog niet zijn ingericht.

In de Nota Ruimte is de globale begrenzing van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (bruto-EHS) weergegeven. Deze is door de provincies verder uitgewerkt tot de netto-EHS, met concrete gebiedsbegrenzings. Per provincie verschilt verder de exacte uitwerking, beschermingsmethode en eventuele aanwijzing van aanvullende beschermde gebieden. Dit kan soms enige verwarring opleveren. Bovendien werken diverse provincies sinds de verminderde Rijksambitie voor het NNN aan een aparte provinciale hoofdstructuur, waarvoor andere regels gelden.

De verwarring wordt soms nog verder vergroot doordat het NNN overal doorvertaald moet worden in de gemeentelijke bestemmingsplannen, waarbij elke gemeente de vrijheid heeft om eigen keuzes te maken voor de gebruikte terminologie en onderverdeling. De bestemmingsplannen weerspiegelen uiteindelijk de definitieve uitwerking en hieruit berust dan ook de uiteindelijke juridische doorwerking.

Toetsingskader

Nee-tenzij beginsel

Voor het NNN geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte en later in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) dat het NNN in oktober 2012 heeft opgenomen. Het Barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het compensatiebeginsel van de NNN in het Barro is per provincie verder uitgewerkt in het provinciaal natuurbeleid. Het Barro stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor het gehele NNN geldt het 'nee, tenzij beginsel'. Op grond van dit beginsel dient directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied (door een ingreep in het NNN) waar mogelijk te worden voorkomen.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de toenmalige Ministeries van LNV en VROM en de provincies de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een al oud beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS saldobenadering en het herbegrenzen van de EHS, maar in de meeste situaties nog steeds leidend. Op grond van de Spelregels EHS wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar ook naar ecologische potenties. Deze spelregels gelden ook voor de nieuwe term NNN. Deze natuurwaarden of 'wezenlijke kenmerken en waarden' inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden worden vastgelegd in de vorm van natuurdoelen. De provincies hebben deze wezenlijke kenmerken en waarden vastgelegd in het provinciaal natuurbeleid. Deze natuurdoelen zijn per provincie vastgelegd. Sinds 1 januari 2010 zijn alle provinciale doelen omgezet naar één landelijke index (Index Natuur en Landschap).

Los van nuanceverschillen en verschillen in formulering in de bestemmingsplannen geldt in principe overal het 'nee-tenzij'-principe voor aantasting van het NNN. Aantasting is niet toegestaan, tenzij aan specifieke voorwaarden wordt voldaan. Er is ook vrijwel altijd een compensatieverplichting in het provinciaal beleid opgenomen. Voor kleine aantastingen is financiële compensatie soms mogelijk, voor grotere aantastingen is vaak zowel compensatie in oppervlakte als in 'kwaliteit' noodzakelijk. Bij aantasting van meer bijzondere typen natuur of natuur met een lange ontwikkelingstijd (bijv. bos) is meestal compensatie van een groter oppervlak verplicht (oppervlakte toeslag).

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'Nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van het NNN te laten vervallen (TK 29 576,

nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten het NNN niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen het NNN (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten het NNN die gevolgen kunnen hebben voor het NNN zelf, de zogenaamde 'externe effecten' (TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel, dat bij een ingreep in het NNN, ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten, zoals geluidsverstoring.

Hoewel de Minister heeft aangegeven dat externe werking niet hoeft te worden getoetst, zijn er echter een aantal provincies die de toetsing van de externe werking het NNN wel hebben opgenomen in de provinciale verordening (bijv. provincie Noord-Brabant). Het betreft dan geen 'nee-tenzij' principe, maar een 'ja-mits' principe, waarbij er niet hoeft te worden getoetst aan alternatieven of nut en noodzaak. Hoewel de Spelregels EHS richtinggevend is, is het provinciaal beleid daarmee leidend voor de toetsing (voor zover zij niet minder stringent zijn dan de landelijke Barro).

Bijlage 2 Machtiging ontheffingsaanvraag

David Brouwer

davidbrouwer@natuurinclusief.nl